

DALTONWIJZER VOOR OUDERS

Inleiding

Obs Het Palet is een daltonschool. Uw kind krijgt bij ons les volgens de uitgangspunten van het daltononderwijs. Wat deze punten zijn en hoe wij ze toepassen in de praktijk, leest u in deze wegwijzer.

Wat is daltononderwijs

De essentie van dalton is 'de mens zonder vrees', een leerling, die het halen van goede schoolresultaten paart aan een gezonde persoonlijke ontwikkeling: twee doelen die elkaar positief kunnen versterken. Een daltonschool specificeert hoe zij die persoonlijkheidsontwikkeling ziet: er worden heldere (ik-)doelen geformuleerd op het gebied van zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, samenwerken en reflectie, de pijlers van de leerprocessen die de leraar de leerlingen wilt laten meemaken. Door hierin de juiste keuzes te maken leidt dit tot effectiviteit.

“De basis van daltononderwijs is vertrouwen”

Vrijheid in gebondenheid of verantwoordelijkheid

Vrijheid en verantwoordelijkheid kunnen niet zonder elkaar bestaan. In het daltononderwijs kan een kind zelf keuzes maken, maar leert hij ook verantwoordelijkheid te dragen voor de gevolgen ervan.

Voorwaarde is dat we samen duidelijke en algemeen aanvaardbare afspraken maken over de grenzen van de vrijheid.

Zelfstandigheid

We stimuleren de kinderen om problemen zelf op te lossen, het werk zelf te plannen en dus niet voortdurend afhankelijk te zijn van hulp. Uitgangspunt daarbij is dat we geloven in de vele mogelijkheden die kinderen in potentie hebben. Ook leren we de kinderen om hun werk zelf te waarderen. De leerkracht biedt de ruimte tot zelfstandige verwerking van opdrachten binnen de taak en toont daarmee zijn vertrouwen in de leerling. Het zelfvertrouwen van de kinderen krijgt hiermee een stevige impuls.

Samenwerken

Een mens kan, ondanks zijn vrijheid en zelfstandigheid, niet zonder zijn medemens. Een medemens om te steunen, maar ook om steun van te krijgen. De leerling functioneert als lid van een sociale groep, waarin elk vrij individu zich er voortdurend van bewust moet zijn dat hij meewerkt en verantwoordelijk is voor het geheel en dat hij daarover verantwoording schuldig is. Samenwerken is een voorwaarde voor een democratische grondhouding. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen vergemakkelijkt het leerproces.

Effectiviteit/doelmatigheid

Middelen en tijd en menskracht worden zo efficiënt mogelijk ingezet. Zelfstandig werken is een prima manier om leerstof te verwerken en biedt de leerkracht tevens de ruimte om instructies op maat te verzorgen. Bij een aantal taken kan samenwerken leiden tot een beter rendement dan zelfstandig werken. Reflectie vooraf, tijdens en na het werken aan een taak met de focus op de doelen kan in belangrijke mate bijdragen aan meer rendement. De vrijheid om zelf

je tijd in te delen, een werkplek te kiezen, die past bij je doelen en zelf inschatten welke instructies je al dan niet gaat volgen en welke extra oefeningen uit het oefenaanbod je al dan niet gaat maken, draagt in sterke mate bij aan de effectiviteit van onze daltonschool.

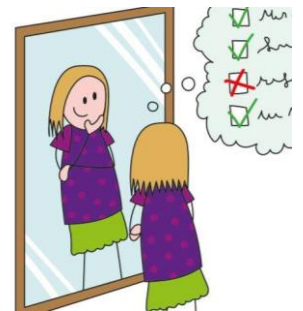
Reflectie

Reflectiviteit, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is belangrijk. Reflecteren hebben we nodig om kinderen mede-eigenaar te laten zijn van het leerproces dat zij doorlopen. Reflecteren hoort bij vrijheid en verantwoordelijkheid geven en zelfstandig kunnen werken. Iedereen leert van de fouten die men maakt en de successen die men ervaart. We leren door reflecteren kritisch naar onszelf te kijken, maar ook door keuzes te maken, hulp te vragen en hulp te bieden aan anderen.

We reflecteren op de didactische, de persoonlijke en de groepsdoelen.

Kinderen maken vooraf een inschatting van de moeilijkheidsgraad en de tijd en middelen die ze nodig hebben voor opdrachten. Vervolgens kijken ze tijdens het werken en na afronding van opdrachten of ze effectief hebben gewerkt, wat ze geleerd hebben (is het doel bereikt?) en wat ze eventueel anders hadden kunnen doen.

Zo wordt geleidelijk de vaardigheid in het zelfstandig werken en het samenwerken opgebouwd.

Het is de taak van de leerkracht om op de onderwijspraktijk en het professioneel handelen te reflecteren. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het daltononderwijs voortdurend plaats.

Borging

Om de kwaliteit van het daltononderwijs te borgen plannen we momenten van zelfevaluatie in.

Daltonscholen worden elke vijf jaar gevisiteerd door leden van de Nederlandse Dalton Vereniging (NVD).

Een daltonschool is een lerende organisatie die haar

leerkrachten ondersteunt bij het zich permanent scholen en bij het experimenteren in en het reflecteren op hun praktijk. Teamleren heeft bij ons op school hoge prioriteit.

Verantwoordelijkheden voor Dalton liggen in het team van leerkrachten. De werkgroep Dalton bewaakt de rode draad en legt de afspraken vast in het daltonboek.

Ook buiten de school nemen we deel in het daltonnetwerk om zo ook van elkaar te leren.

De Nederlandse Dalton Vereniging geeft licenties af aan scholen als zij aantonen de kernwaarden op goede wijze vorm en inhoud te geven. Onze tweede licentie hebben we in 2018 verkregen.

Daltononderwijs op obs Het Palet

Pedagogisch klimaat

Op obs Het Palet is een goed pedagogisch klimaat de basis van ons onderwijs. In de eerste zes weken van elk nieuw schooljaar (de gouden weken) ligt het accent op groepsvorming.

Bij het pedagogisch klimaat horen de volgende punten:

- Opstellen en hanteren van regels;
- Een vaste, voorspelbare gang van zaken;
- Zorgen voor een efficiënt gebruik van tijd;
- Ervoor zorgen dat iedereen weet waar alles staat;
- Geven van een vertrouwd gevoel;
- Ondersteunen van het zelfvertrouwen van de leerling;
- Bespreken van gedrag;
- Tonen van respect voor elkaar.

Organisatorische middelen

Wij maken gebruik van verschillende hulpmiddelen om structuur aan te brengen in de dagen van de kinderen. Activiteiten worden aangegeven met dagkleuren, dagritmekaarten en dagroosters. Voor de taken gebruiken we het planbord en de taakbrief. We leren de kinderen hun werk waar mogelijk zelfstandig te plannen.

Dagkleuren

De dagkleuren hebben de kleuren in de volgorde van ons logo. Dagkleuren worden in alle groepen gebruikt. In elke groep hangt een lijstje met dieren in de kleuren van de dagen.

Dagkleuren groep 1 t/m 8:

Maandag

Dinsdag

Woensdag

Donderdag

Vrijdag

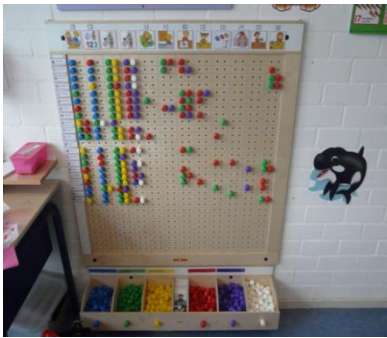
Dagritmekaarten: groep 1-2

De dagritmekaarten zijn een hulpmiddel om een dagdeel voor de jongste kinderen te ordenen. Op de kaarten staan de activiteiten die op dat dagdeel worden gedaan. Aan het begin van de ochtend en middag worden de kaarten op volgorde gehangen. Het gebruik van de dagritmekaarten brengt orde en structuur, wat jonge kinderen een gevoel van veiligheid en rust geeft.

Dagrooster: groep 3-8

In groep 3 vindt er een overgang plaats van dagritmekaarten naar een duidelijk zichtbaar dagrooster op het whiteboard. Tot de kinderen kunnen lezen maken we hiervoor gebruik van symbolen. Op het dagrooster staat duidelijk aangegeven wanneer er instructiemomenten zijn en wanneer de kinderen taaktijd hebben.

Planbord: groep 1-3

In de groepen 1, 2 en 3 maken we gebruik van het planbord. Op dit bord plannen de kinderen hun werk en geven ze aan welke taken ze klaar hebben. Van boven naar beneden staan alle namen van de kinderen en van links naar rechts staan de taken waaruit ze kunnen kiezen. We maken zichtbaar wat keuzetaken en wat verplichte taken zijn. De kinderen pakken een dop met de kleur van de dag. In groep 3 starten de kinderen met het taakbord. In de loop van het schooljaar gaan ze over op de taakbrief.

Taakbrief: groep 4 t/m 8

Datum:		Naam:							Groep:	
	Maandag	af	Dinsdag	af	Woensdag	af	Donderdag	af	Vrijdag	af
Rekenen	Les: Doel:		Les: Doel:		Zelfstandig taken		Les: Doel:		Les: Doel:	
taal	Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:	
Thema	Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:	
Spelling	Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:	
Engels	Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:	
W.O. Verkeer	Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:		Les: Doel:	
Samenwerktaaken										
Groepsdoel		Persoonlijk doel			Weektaak			Planning (dag, af)		
Dinsdag		en/of (Dinsdag)			1. 2. 3. 4. 5. keuzetaak					
Reflexie op groepsdoel		Reflexie op persoonlijk doel			Reflexie op weektaak					
😊😊😊😊😊		😊😊😊😊😊			😊😊😊😊😊					
Dit is mij gelukt.		Hier wil ik nog aan werken:								

In de taakbrief komen de volgende aspecten van Dalton aan bod:

zelfstandigheid, samenwerken, reflectie, planning (binnen de weektaken) en eigenaarschap (persoonlijk doel en keuzetaak). De lesdoelen, een persoonlijk doel en een groepsdoel op sociaal-emotioneel gebied maken onderdeel uit van de taakbrief.

De kinderen bewaren hun taakbrieven in een mapje.

Werken aan zelfstandigheid

De kinderen worden gestimuleerd om zo zelfstandig mogelijk te werken. Onze visie op het kind is: alles wat een kind zelf kan doen, moet het ook zelf doen!

Het stoplichtmodel

Het stoplicht is het symbool voor uitgestelde aandacht. In groep 1 en 2 is er alleen een rood licht of een rood en groen licht. Vanaf groep 3 komt het oranje licht erbij.

Leer mij het zelf te doen!

In groep 1-2 is er een handelingswijzer voor zelfstandig werken.

Er hangt een plank met vijf beertjes, één daarvan heeft een mandje.

Wat doe je als je de juf niet mag storen?

Beertje 1: Je hebt een vraag.

Beertje 2: Je gaat eerst zelf goed kijken en denken. Weet je het dan niet?

Beertjes 3 en 4: Je vraagt het aan je maatje. Weet je het nog niet?

Beertje 5: Je doet je naam in het mandje. Dan komt de juf je helpen als het licht op groen staat.

Rood

De kinderen werken zelfstandig, zonder hulp van de leerkracht of klasgenoten. Ze mogen niet praten (toets, instructie, eerst zelf proberen). De tijd staat aangegeven.

Rol leerkracht: observeert of werkt met één of meerdere kinderen. We spreken met de kinderen af wat ze kunnen doen als ze niet verder kunnen.

Oranje

De kinderen werken zelfstandig, zonder hulp van de leerkracht. Maar ze mogen wel elkaar om hulp vragen.

Rol leerkracht: Geeft geen hulp aan de gehele groep, maar aan een kleine groep.

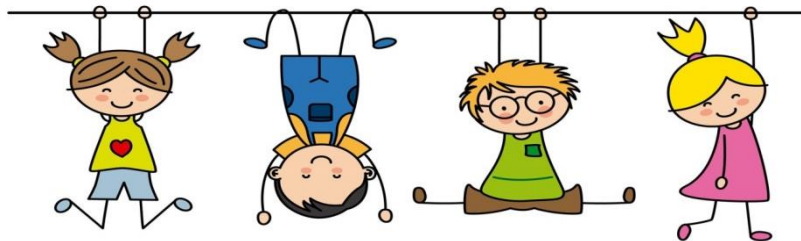
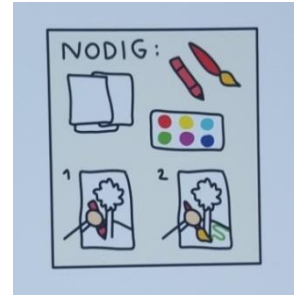
Groen

Kinderen werken zelfstandig, kinderen mogen vragen stellen aan de leerkracht en aan klasgenoten

Rol leerkracht: is beschikbaar voor hulp.

Handelingswijzers

Op de handelingswijzers staat in tekst of met symbolen aangegeven hoe een leerling in een bepaalde situatie moet handelen. Handelingswijzers bevorderen daardoor de zelfstandigheid van de leerlingen. De leerlingen kunnen zonder hulp van de leerkracht met een handelingswijzer zelfstandig een opdracht uitvoeren. In alle groepen zetten we verschillende handelingswijzers in om kinderen zelfstandiger te maken. Bijvoorbeeld rekenen (deelsommen, breuken, procenten), taal (ontleden, werkwoordspelling, spellingcategorieën), puzzels maken, veters strikken, hoe zelf na te kijken enzovoorts.

Differentiatie

Differentiatie is noodzakelijk om te kunnen aansluiten bij de potentie van een kind. Dit passen we niet alleen toe op cognitief niveau, maar we houden ook rekening met verschillen in eigenheid van kinderen. Zoals leerstijl, intelligentie, belevingswereld, tempo, enzovoorts. Ieder kind heeft zijn eigen onderwijsbehoeften. We differentiëren in:

- Instructie;
- Verwerking
- Zelfstandigheid;
- Samenwerken;
- Soort lesstof;
- Hoeveelheid lesstof.

Plusklas

Begaafde leerlingen die een ander aanbod nodig hebben kunnen vanaf groep 4 deelnemen aan een plusklas. In de plusklas is een verrijkend aanbod gericht op het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Hierdoor leren kinderen op een andere manier met lesstof om te gaan.

Meer informatie kunt u vinden op onze website.

Keuzewerk

Keuzewerk is een onderdeel van de lesstof en bedoeld voor alle kinderen. Het is niet vrijblijvend of alleen voor leerlingen die snel klaar zijn. Het is een activiteit die kinderen binnen een onderwerp

zelf mogen kiezen afhankelijk van hun belangstelling.
Keuzes kunnen de kinderen bij de diverse vakken ook maken t.a.v. de verwerkingsvormen.

Samenwerken

Samenwerken is een van de zes daltonprincipes naast zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, effectiviteit/doelmatigheid, evaluatie/reflectie en borging. Samenwerken heeft een pedagogisch en didactisch doel. Bij het pedagogische doel gaat het om de omgang met elkaar en het respect voor elkaar. De sociale ontwikkeling wordt bevorderd doordat leerlingen bij het samenwerken rekening met elkaar moeten houden en leren iets voor elkaar over te hebben. Het hulp vragen aan elkaar moet ook op een goede wijze gebeuren met wederzijdse gelijkwaardigheid. Het is van belang deze vaardigheden goed aan te leren. Niet bij elk kind zal dit vanzelf gaan.

Samenwerkingsopdrachten

Er is een leerlijn samenwerken vastgesteld. Tijdens een samenwerkingsopdracht kunnen de kinderen in tweetallen of in kleine teams werken. Ze zijn samen verantwoordelijk voor het gemaakte werk. Mochten er meningsverschillen zijn, dan lossen ze deze samen op. Leerlingen werken vaak met een maatje of in teams aan opdrachten. Ook tijdens de instructie gebruiken we samenwerkingsopdrachten.

Bij het samenwerken kan er gebruik gemaakt worden van coöperatieve werkvormen, waarbij de betrokkenheid van alle leerlingen wordt vergroot.

Pedagogische maatjes

Bij de kleuters worden veelal de oudsten aan de jongsten gekoppeld. In de andere groepen wisselen maatjes per week, omdat iedereen met elkaar moet kunnen/leren samenwerken.

Didactische maatjes

Didactische maatjes zijn van gelijk niveau of kunnen elkaars competentie gebruiken, afhankelijk van de gegeven opdracht. Er moet leeropbrengst voor beide leerlingen zijn. Vaak vormt de leerkracht de teams of maatjes (nummers, mix en koppel etc.), maar soms kiezen de kinderen zelf. Groepsoverstijgend samenwerken wordt ook toegepast. Dit gebeurt vooral bij creatieve vakken en tijdens ateliers die een aantal keer per jaar worden georganiseerd. Oudere en jongere leerlingen werken dan in kleine groepjes samen aan een schoolbreed project.

Ouderbetrokkenheid

Binnen ons onderwijs hechten we veel waarde aan de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de ontwikkeling van kinderen. Samen bevorderen we de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de kinderen.

Aan het begin van het schooljaar houden we met de ouders oudervertelgesprekken. We willen ouders als partner betrekken bij het onderwijsproces. In deze gesprekken geven

ouders samen met hun kind informatie aan de leerkracht.
In november en februari zijn er voorgangsgesprekken waar ouders, kinderen en de leerkracht aan deelnemen.

Weekdienst

We vinden het belangrijk dat de kinderen verantwoording leren dragen voor hun leeromgeving. Eens in de zoveel tijd hebben de kinderen weekdienst. Na/onder schooltijd doen zij verschillende taken om het lokaal weer netjes te maken. In de lokalen hangen handelingswijzers waarop de kinderen kunnen zien wat er moet gebeuren.

“Gouden regels”

Samen met de kinderen stellen we in de eerste weken van het schooljaar regels op en we hangen die op in het klaslokaal.
De regels gaan over omgaan met elkaar en over samenwerken.

